

Θέατρο ΠΕΡΙΑΚΤΟΙ

Δελτίο Τύπου για Πολιτιστικούς Συντάκτες

Το Θέατρο ΠΕΡΙΑΚΤΟΙ παρουσιάζει,
τη μονόπρακτη τραγωδία με ιντερμέτζο (όπως την ονοματίζει ο συγγραφέας)
του Γρηγορίου Ξενόπουλου:

ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟ

Το ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟ παρουσιάζεται από το Θέατρο Περίακτοι με μια σύγχρονη ματιά.

Οι πρόβες λειτούργησαν - κυρίως - ως εργαστηριακή μελέτη των ηθοποιών, με την καθοδήγηση του Σπύρου Κολιαβασίλη. Έναυσμα, αυτό που σημειώνει στο κείμενό της, σε πρόγραμμα του Εθνικού Θεάτρου το 1968¹ η Ελένη Ουράνη (γνωστή με το ψευδώνυμο: Άλκης Θρύλος): "[...] Ο Ξενόπουλος έχει το μεγάλο χάρισμα να συντηρεί το άρωμα των ξεθωριασμένων [...]". Όπως "[...] όταν ξεφυλλίζουμε ένα παλιό κιτρινωμένο λεύκωμα και ανακαλύπτουμε στα φύλλα του ένα μαραμένο λουλούδι [...]".

Μέσα από ένα κείμενο, φαινομενικά απλοϊκό, ξεπηδούν - εκτός των εθιμοτυπικών στοιχείων - ατμόσφαιρες και χαρακτήρες μιας άλλης εποχής. Ενώ παράλληλα ο συγγραφέας, εμπλέκει και το μεταφυσικό στοιχείο στο ιντερμέτζο, με το χορό των ψυχών.

Στην παράσταση, με αφορμή το ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟ, οι ηθοποιοί ντύνονται το κοστούμι του ρόλου επί σκηνής. Κοστούμια ογκώδη, φαινομενικά βαριά, που δημιουργούν στους χαρακτήρες μια δυσκαμψία. Οι ρόλοι ασφυκτιούν μέσα σε μια ατμόσφαιρα που συνθέτει ένας σκηνικός χώρος στενόμακρος και υποφωτισμένος. Στιγμές ξεσπασμάτων, οδηγούν τους χαρακτήρες στο πεδίο των ψυχών: ελευθερώνονται τα ένστικτα, δεν αμαρτάνουν πια, είναι ελεύθεροι. Επανέρχονται όμως γρήγορα στην πραγματικότητα, και συνεχίζουν υπομένοντας το βάρος μιας αυστηρά καθορισμένης πατριαρχικής κοινωνίας.

[...] ΜΠΑΜΠΑΙΝΑ, αφουγκράζεται: Άκου, λάλημα κοκόρου.

Τέσσερες ώρες της νυχτός. Σε λίγο μεσανύχτι. Η μεγάλη ώρα που την περιμένουν πώς και τι οι πεθαμένοι. [...] ξημερώνει ψυχοσάββατο

κ' η μέρα ούλη δική τους. Από τούτα τα μεσάνυχτα ίσιαμε τάλλα, είναι λεύτεροι, να βγαίνουν από το μνήμα και να γυρίζουν στα σπίτια τους.

[...]

ΜΑΡΙΑ: Σώπα, μάνα! Στο Θεό σου, σώπα! Θέλεις να με τρελάνεις απόψε; Ξέρεις καλά πως εγώ είμαι αλαφροϊσκιωτη!...

Πρωτοπαίχτηκε τη Δευτέρα, 13 Ιουνίου 1911, στο "Θέατρο Κυβέλης" (πρώην "Βαριετέ") από τον θίασο της κυρίας Κυβέλης Αδριανού.

Είναι το ενδέκατο έργο του συγγραφέα και δημοσιεύτηκε (αφού πρώτα παρουσιάστηκε από τον θίασο της Κυβέλης) το 1913, στον δεύτερο τόμο των θεατρικών του Γρηγορίου Ξενόπουλου.

¹ Το 1968 το Εθνικό Θέατρο παρουσίασε δύο μονόπρακτα του Γρ. Ξενόπουλου το ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟ και τον ΘΕΙΟ ΟΝΕΙΡΟ για την επέτειο των 100 χρόνων από τη γέννησή του.

Ταυτότητα της Παράστασης

Προσαρμογή - επεξεργασία ιντερμέτζου - σκηνοθεσία: **Σπύρος Κολιαβασίλης**
Σκηνικά - κοστούμια: **Εύα Λυγνού**
Μουσικός - ηχητικός σχεδιασμός: **Σπύρος Κολιαβασίλης**
Επιμέλεια κίνησης: **Νερίνα Ζάρπα**
Θεατρολόγος: **Σοφία Γκίτζου**
Βοηθός Σκηνοθέτη: **Θανάσης Τσόδουλος**

Παίζουν αλφαβητικά οι ηθοποιοί:

**Αντρέας Βελέντζας, Βίκυ Κολτσιδά Αντωνία Πίντζου, Θανάσης Τσόδουλος,
Νάνσυ Χρυσικοπούλου**

Συμμετέχουν αλφαβητικά τα μέλη των θεατρικών εργαστηρίων: **Νεφέλη Ασαριωτάκη, Μάιρα Κόνιαρη, Πέτρος Σουρμπάτης.**

Πρεμιέρα

11 Μαρτίου 2023

Παραστάσεις

κάθε **Σάββατο** και **Κυριακή** έως **9 Απριλίου**
και **Μεγάλη Δευτέρα - Μεγάλη Τρίτη**

Ώρα Παραστάσεων 20:15

Τιμές Εισόδου

Γενική Είσοδος: 12€

Φοιτητικό - Μαθητικό - Ανέργων - Άνω των 65: 8€

Ειδικές Προσφορές για γκρουπ από 4 άτομα και πάνω.

Διάρκεια Παράστασης

75 λεπτά (χωρίς διάλειμμα).

Ενημέρωση προς το κοινό:

- Στην παράσταση χρησιμοποιείται καπνός με βάση το νερό, και που τηρεί όλες τις ευρωπαϊκές προδιαγραφές, για χρήση σε κλειστούς χώρους.
- Κατά τη διάρκεια της παράστασης ένας από τους ηθοποιούς, καπνίζει για μερικά δεύτερα.
- Η παράσταση περιέχει μέρη, με έντονα ξαφνιάσματα.
- Περιέχει σκηνές βίας.

Καταλληλότητα: 10+

Το Θέατρο τηρεί όλα τα υγειονομικά πρωτόκολλα.
Η χρήση μάσκας είναι προαιρετική.

Σχετικά με την Παράσταση

Περίληψη

Η σκηνή, σε μια εξοχή των Επτανήσων, στο σπίτι του Κωσταντή, Παρασκευή βράδυ, αρχές Μαρτίου, που ξημερώνει Ψυχοσάββατο.

Η Μπάμπαινα ετοιμάζει τα κόλλυβα της κόρης της Ευμορφίας, που πέθανε πριν έξι μήνες.

Στο ίδιο σπίτι ζουν μαζί της ο γιος την Κωσταντής και η νύφη της Μαρία, την οποία η γριά, θεωρεί υπεύθυνη για το θάνατο της Ευμορφίας.

Έντονος διάλογος και φανερή αντιπάθεια υπάρχει μεταξύ των δύο γυναικών. Ο Κωσταντής επιστρέφει από τις δουλειές και ανακοινώνει ότι σε λίγο θα έρθει ο ξάδερφός του ο Λίγερρος, γεγονός που φαίνεται να χαροποιεί τη Μαρία.

Ο Λίγερρος φτάνει και όλοι μαζί τρώνε, ενώ η Μπάμπαινα δεν χάνει ευκαιρία να επιτίθεται έμμεσα στη νύφη της.

Το κλίμα γίνεται ασφυκτικό κυρίως όταν ο Κωσταντής πάει για ύπνο και η Μπάμπαινα αρχίζει να ιστορεί τα ήθη του ψυχοσάββατου καθώς και ιστορίες-θρύλους από τα παλιά χρόνια. Τα "λόγια των παλαικών" φέρνουν σε δύσκολη συναισθηματική κατάσταση τη Μαρία, που ζητά χέρι βοήθειας από τον Λίγερρο. Δεν περιμένει όμως την παρουσία των ψυχών, που ανατρέπει κάθε σχέδιο.

Ο Κωσταντής σε λίγο ξυπνάει και όλα οδηγούνται στην τραγική λύση.

Σκηνοθετικά

Είναι σύνηθες να λέγεται, πως το ανέβασμα ενός έργου, που έχει γραφτεί σε άλλες - χρονικά - εποχές, "πρέπει να"... συνοδεύεται και από ένα κυρίαρχο ερώτημα: τί έχει να μας πει στο σήμερα. Και αυτό το ερώτημα έχει μετατραπεί σε αξίωμα, που δε θα πρέπει να παραβλέπεται. Σε βαθμό, που γίνεται ασφυκτικό για τη σύγχρονη παραστατικότητα, με αποτέλεσμα να οδηγεί σε ανεβάσματα με φαινόμενα αγχώδους διαταραχής.

Στο Ψυχοσάββατο σταθήκαμε περισσότερο στις ατμόσφαιρες του έργου. Και στην ασφυκτικότητα, που προκαλούν οι συνθήκες διαβίωσης των ηρώων. Είτε πρόκειται για διαφορετικές κοινωνικές τάξεις, είτε πρόκειται για βαθιά θρησκευόμενους ή όχι, είτε πρόκειται για διαφορετικές ηλικιακές βαθμίδες, το πέπλο της σκοτεινιάς, πέφτει το ίδιο βαρύ σε όλους.

Η σκοτεινιά: κανείς δε μπορεί να ξεφύγει από τα ήθη και τις επιταγές μιας αυστηρά πατριαρχικής κοινωνίας. Μεταλλαγμένης - σαφώς - σε μια κοινωνία, που δομικό της στοιχείο, δεν αποτελεί πια ο άντρας ταγός, αλλά η γυναίκα-μάννα, που κερδίζει έδαφος στο πεδίο του κυρίαρχου ρόλου, ως τροφός και εκπαιδευτής νέων ταγών. Οι νέοι ταγοί φαίνεται να μην αντέχουν πια τον ρόλο τους, και έτσι αφήνονται στην καθοδήγηση και στην προστασία της αρχαίας μήτρας· σαν να λέμε, στην παντοδυναμία της μυθικής μάννας-γης. Με τρόπο όμως ασυνείδητο.

Στην παράσταση οι χαρακτήρες φορούν τους κοινωνικούς τους ρόλους-βαριά κοστούμια. Παριστάνουν τους τυπικούς υποταγμένους στην ελληνική ηθογραφία. Όμως στιγμές, συναντιούνται με τα ένστικτά τους και τις βαθύτερες αγωνίες τους, στον κόσμο των ψυχών. Όπου όλα είναι ελεύθερα. Και α-ληθ(η)ι-νά. Όλα είναι αιθέρας καθάριος.

Στο ιντερμέντζο του έργου, προσπαθήσαμε να συνθέσουμε την παρουσία των ψυχών του Ξενόπουλου, με μία μελέτη πάνω στο τί έχει ειπωθεί ή και γραφτεί για την έννοια της ψυχής. Δίνοντας έτσι, μια πανφιλοσοφική και πανθρησκευτική διάσταση σε αυτήν (την ψυχή). Δίχως να ξεχνάμε πως το "λεύτερη από το μνήμα μου γυρνώ σαν την ανέμη" δεν αναφέρεται στο θηλυκό γένος ως σώμα, αλλά στο θήλυ ως ενέργεια του σύμπαντος κόσμου. Ως ενέργεια του κενού (θεωρία της σχετικότητας).

Στο τέλος, η βία και το έγκλημα, δεν είναι των ψυχών, γιατί οι ψυχές είναι καθάρειες και απαλλαγμένες από το βάρος να αμαρτάνουν στο εξής. Η βία και το έγκλημα είναι απόρροια μιας λελογισμένης ανθρώπινης πράξης. Μιας εκούσιας συμπεριφοράς, σπρωγμένης υπό (γυναίκα-μάννα) το βάρος της διατήρησης της πατριαρχικής εξουσίας.

Σπύρος Κολιαβασίλης

Θεατρολογικά

Στην εποχή του ο Γρηγόριος Ξενόπουλος ήταν όχι προφήτης, αλλά αναγνώστης. Όχι κήρυκας ούτε προφήτης, αλλά παρατηρητής. Ανήκε στην εποχή του και την κατέγραφε με ειλικρίνεια. Με ειλικρίνεια και μαεστρία που διδάχτηκε από το ευρωπαϊκό θέατρο και στο οποίο έμεινε πιστός μαθητής όσο κανείς Έλληνας θεατρικός συγγραφέα της εποχής του.

Ούτε ηθογράφο κανείς δεν μπορεί να τον πει, ούτε ψυχόδραμα ότι γράφει. Και το αστικό δράμα που τείνουμε να του αποδίδουμε κι αυτό ολοκληρωτικά δεν τον χαρακτηρίζει.

Ο Ξενόπουλος με την άριστη θεατρική τεχνική του, την ακρίβεια της θεατρικής γραφής του, μεταφέρει στη σκηνή χαρακτήρες που δεν αποτελούν σύμβολα, αλλά εκπροσώπους μια κοινωνικής κατάστασης. Δεν ηθογραφεί, αλλά μεταφέρει το φαινόμενο, την περιπτώσιολογία της κοινωνίας.

Το δίπολο πεθερά - νύφη της ελληνικής επαρχίας της εποχής μπορεί να διαβαστεί τόσο συγκεκριμένα όσο κι αφαιρετικά. Τόσο συγκεκριμένα όσο μια παθολογία της ελληνικής επαρχίας, όσο και γενικά σαν την πάλη του παλιού με το νέο. Μπορεί να διαβαστεί ως την καταπίεση της πατριαρχίας πάνω στη γυναίκα της εποχής, μπορεί ωστόσο να αντιμετωπιστεί ως ένας αγώνας επιβίωσης, μια πάλη της φύσης να αναδειχθεί, σαν φυσική καταστροφή.

Το Ψυχοσάββατο διαφέρει από τα υπόλοιπα αστικά δράματα του Ξενόπουλου καθώς εντάσσει το μεταφυσικό στοιχείο. Το μεταφυσικό στοιχείο του χορού των νεκρών γυναικών δεν είναι απαραίτητα σύνδεση με τη θρησκεία εξαιτίας της χρονικής συγκυρίας του ψυχοσάββατου.

Το μεταφυσικό στοιχείο είναι περισσότερο ευριπίδειο, σαιξπηρικό, είναι μια δραματική λύση που έρχεται να βγάλει τους ήρωες από το αδιέξοδο. Δεν θα τους σώσει. Στο σύγχρονο δράμα η κάθαρση χαρακτήρων και κοινού δεν θα μπορούσε εύκολα να είναι κοινή, αλλά σίγουρα θα κλείσει τον κύκλο. Έναν κύκλο. Ο νεκρός δεν επιζητά δικαίωση κι έρχεται να την διεκδικήσει.

Δεν μιλάμε για παραλογές στον Ξενόπουλο. Ο νεκρός είναι η αέναη κοινωνική αδικία που δεν τελειώνει και δεν θα τελειώσει ποτέ. Η κοινωνική ανισότητα ανάμεσα στο νέο και στο παλιό, στη γυναίκα και στον άντρα, στον δυνατό και τον αδύναμο.

Η πεθερά και η νύφη είναι δύο γυναίκες με διαφορετικές χρονικές αφετηρίες αλλά κοινή πορεία κάτω από την μπότα της πατριαρχίας. Δεν κρίνονται για νόμους και ήθη που έφτιαξαν, γιατί δεν έφτιαξαν τίποτα. Κρίνονται για το πόσο αντέχουν κάτω από αυτά και πόσο μπορούν να τα συνεχίσουν. Η πεθερά νικά γιατί έχει το προνόμιο της υπερφυσικής μητρικής οδύνης, που ξεπερνά το κοινό καλό, που δεν ξεχωρίζει καταστάσεις. Η νύφη χάνει γιατί είναι νέα και ακόμη γυναίκα και η φύση της βράζει σε ένα κοστούμι που καμιά από τις γυναίκες της ιστορίας δεν χώρεσε, αλλά εκείνη αρνείται κιόλας να φορέσει.

Στο Ψυχοσάββατο δεν μπορούμε να αναζητήσουμε διαχρονικότητα. Μπορούμε ωστόσο να δανειστούμε την ωμότητα της κοινωνικής ματιάς κι έτσι να κοιτάξουμε το σήμερα.

Σοφία Γκίτζου

Πληροφορίες

Υπεύθυνη Ενημέρωσης: Ηλέκτρα Λιούμη
Κ: 6932439586 e-mail: ilektraliumi@yahoo.gr

Θέατρο ΠΕΡΙΑΚΤΟΙ

Καραολή και Δημητρίου 5, Μαρκόπουλο, 19003, Αττική.
Τ: 2299040803 • Κ: 6980678974

www.periaktoi.gr

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: info@periaktoi.gr

Facebook: /periaktoi/

Instagram: @periaktoi

YouTube: Periaktoi Theatre

#periaktoi

Google map link:

<https://goo.gl/maps/Qb6xGWds98zZWmVJ8>

Ευχαριστούμε! :)